

A 75. cikk szerinti kárszámítás a Bécsi Vételi Egyezmény gyakorlatában*

HOLTZER IMRE GÁBOR

Az alábbi tanulmány a Bécsi Vételi Egyezmény 75. cikkében található fedezeti szerződés szabályozásának bemutatására és fogalmi alkotóelemeinek részletes jellemzésére törekszik. Az írás feltárja a fedezeti szerződés szabályozásával kapcsolatos nemzetközi jogirodalmat, továbbá gyakorlati példákon keresztül szemlélteti a szabály működését. Az írás részletesen elemzi a 75. cikkben található fogalmi elemek jelentését. A tanulmány hangsúlyt fektet az előreláthatóság kérdésének és a fedezeti szerződés kapcsolatának feltárására. Az előreláthatósági klauzula a 75. cikk alapján történő kárszámítás alapján elvileg nem alkalmazható, ezt a szabályt azonban a joggyakorlat gyakran felülírja. A cikk rámutat azokra a helyzetekre, amikor az előreláthatósági elv alkalmazása a főszabály ellenére mégis alkalmazandó.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: K2, K33, K12, K200.

Kulcsszavak: kárszámítás, észszerű fedezeti szerződés, előreláthatósági klauzula.

Abstract

Damages in the practice of law of Art. 75. CISG

IMRE GÁBOR HOLTZER

The following study attempts to present the regulation of substitute transaction found in Art.75 of CISG. This attempt has to come together with the detailed characterization of the regulatory elements. The international jurisprudential literature is being revealed just as the operation of the regulation in question is being shown through real life cases. The study puts emphasis on

* Jelen tanulmány a szerző diplomamunkáján alapul. A szerző köszönetét szeretné kifejezni dr. Szabó Saroltának a tanulmány megalkotásában való közreműködéséért és támogatásáért.

A kézirat első változata 2020. augusztus 3-án érkezett szerkesztőségünkbe.
<https://doi.org/10.47630/KULG.2020.64.11-12.130>

Dr. Holtzer Imre Gábor, jogász. E-mail: imre.gabor.holtzer@gmx.de.

disclosing the connection between the substitute transaction and the foreseeability. According to the leading opinion, foreseeability is not to be investigated in cases under Art. 75. CISG. The study points out certain situations when foreseeability does affect substitute transaction cases.

Journal of Economic Literature (JEL) codes: K2, K33, K12, K200.

Keywords: measure of damages, reasonable substitute transaction, foreseeability clause.

I. A fedezeti szerződés szabályozása a Bécsi Vételi Egyezményben

1. Előzmények

A fedezeti szerződés szabályozása erős szálakkal kötődik számos nemzetközi jelentőségű dokumentumhoz, hiszen e kárszámítási mód első szikráit is az alább felsorolt történelmi jelentőségű joganyagokban lelhetjük fel. A szabály megjelenik az 1964. évi Hágai Egységes Adásvételi Törvényekben,¹ illetve az UNDRIT Alapelvek 7.4.5 cikkében² is. Az utóbbi dokumentum rendelkezésének szinte szó szerinti ismétlésével találkozunk a PECL 9:506 cikkében,³ de rendelkezik a kérdésről a közös referenciakeret (DCFR),⁴ a közös európai adásvételi jogi rendelettervezet (CESL) (Boronkay, 2014:71), illetve a különös jelentőséggel bíró Bécsi Vételi Egyezmény is.

2. Áttekintés

A Bécsi Vételi Egyezmény⁵ 74. cikke a kárszámítás alapvető szabályát és kárszámítási módját, illetve az előreláthatóság elvét tartalmazza. Az azt követő 75. és 76. cikk⁶ pedig arra az esetre határoz meg egy-egy különleges kárszámítási módot,

¹ ULIS 85. cikk

² „Where the aggrieved party has terminated the contract and has made a replacement transaction within a reasonable time and in a reasonable manner it may recover the difference between the contract price and the price of the replacement transaction as well as damages for any further harm.”

³ „Where the aggrieved party has terminated the contract and has made a substitute transaction within a reasonable time and in a reasonable manner, it may recover the difference between the contract price and the price of the substitute transaction as well as damages for any further loss so far as these are recoverable under this Section.”

⁴ Draft Common Frame of Reference Book III. Chapter 3. Section 5. Sub-section 1.– 3:706

⁵ Az Egyesült Nemzeteknek az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseiről szóló Bécsben, az 1980. évi április hó 11. napján kelt Egyezménye (CISG – Convention on Contracts for the International Sale of Goods). Kihirdette az 1987. évi 20. tvr., Magyar Közlöny 1987. 55. sz. (1987. november 29.)

⁶ 75. cikk *A szerződéstől való elállás, illetve annak felmondása esetén, ha ezt követően a vevő észszerű módon és észszerű időn belül helyettesítő árut vásárolt, vagy az eladó az árut újra eladta, a*

ha a felek között korábban fennálló szerződés annak az egyik fél általi megszegése miatti elállás következtében érvényesen megszűnt. Mindkét bemutatott kárszámítási mód alkalmazásának előnye (legalábbis fontos eltérése), hogy a 74. cikk második mondatában foglalt előreláthatósági követelmény ezek esetében – legalábbis az uralkodó vélemény szerint⁷ – nem alkalmazandó; a bírósági ítéletek között azonban számos ellenpéldát is találunk.⁸ Az alkalmazhatóság hiányából egyenesen következik, hogy minden olyan kár, amely e szabályok alapján megtéríthető, szükségszerűen előre is látható. A megfogalmazásból arra is következtethetünk, hogy vannak olyan kártípusok, amelyek a 75. és 76. cikk alapján nem téríthetők meg (például immateriális károk – hiszen ezeket a fedezeti szerződés megkötése vagy a piaci ár alapján számolt kártérítés képtelen lenne orvosolni), ezekre továbbra is a 74. cikk szabályozása lesz irányadó, ahol az előreláthatósági szabály újra szerephez jut.

A kárszámítás egyszerűsítésén túl a 75. cikk védi a jogosult teljesítéshez fűződő érdekét is. A jogosult számára megengedett, hogy egy fedezeti szerződés megkötésén és teljesítésén keresztül természetben azt a helyzetet hozza létre, amely az eredeti szerződés szabályszerű teljesítése mellett a másik fél szolgáltatása által keletkezett volna (Fischer, 2008:109). A szerződés érvényes megszüntetésével a 81. cikk alapján a felek megszabadulnak az eredeti teljesítési kötelezettségüktől, amely által visszanyerik a szerződés tárgyát képező dolog feletti rendelkezési képességüket (Pilz, 2008:404). Az eladó a továbbiakban nem köteles az eladott terméket a vevő számára szolgáltatni, ebből következően lehetősége nyílik az áru más módon való hasznosítására vagy eladására. A másik oldalon a vevő már nem kötelezhető a korábban megvásárolt dolog átvételére, így akár harmadik féltől is beszerezheti azt. Lényegében az eladó és a vevő szabadon dönthetnek arról, hogy miként használják ki a szerződés megszüntetésével járó helyzetet, esetünkben élnek-e a fedezeti szerződés megkötésének lehetőségével, vagy sem. Persze a fedezeti szerződés megköté-

kártérítést igénylő fél követelheti a szerződéses ár és a fedezeti ügylet ára közötti különbözet, valamint a 74. cikk szerint járó valamennyi egyéb kára megtérítését.

76. cikk (1) *A szerződéstől való elállás, illetve annak felmondása esetén, ha az árunak piaci ára van, a kártérítést igénylő fél ... kártérítésként a szerződésben meghatározott ár és az elállás (felmondás) időpontjában fennállott piaci ár közötti különbözetet, valamint a 74. cikk alapján érvényesíthető egyéb kárait igényelheti. Ha azonban a kártérítést igénylő fél az áru átvételét követően állt el a szerződéstől, az elállás időpontjában fennállott piaci ár helyett az áru átvételének időpontjában fennállott piaci ár az irányadó.*

⁷ CISG Advisory Council: Opinion No.8 Calculation of Damages under CISG Articles 75 and 76.

⁸ Például: Poland Supreme Court V CSK 63/08 T.K.M.E GmbH v. P.K. S.A. 9 October 2008 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081009p1.html>

se olykor kötelezettség is lehet, hiszen a kárenyhítés (77. cikk), illetve más, a konkrét ügyben felmerülő kérdések ajánlatossá tehetik az új ügyletet.

Sem a 75., sem a 76. cikk alkalmazása nem kötelező. Ha fennállnak is az említett cikkek előfeltételei, a károsult fél ennek ellenére dönthet úgy, hogy az ő kárait a 74. cikk alapján kívánja számítani. Egy ügyben⁹ például egy német kereskedő ékszerek adásvételéről szóló szerződést kötött osztrák partnerével. A szerződésükben kikötötték, hogy a vételárat az eladó teljesítése előtti időpontban kell megfizetni. Három írásbeli felszólítás után az eladó úgy nyilatkozott, hogy amennyiben az utolsó felszólításában közölt végső határidő elteltével a vevő még mindig nem fizeti meg a vételárat, úgy ezután ő már semmilyen teljesítést nem fogad el partnerétől, hanem bírósághoz fordul, és úgy érvényesíti kártérítési igényét, vagy eláll a szerződéstől. A vevő továbbra is elmulasztotta teljesíteni fizetési kötelezettségét, azt állítva, hogy a szerződésben a szállítás utáni fizetésben állapodtak meg. Az eladó mindennek következményeként elesett az szerződés teljesítése esetén beálló haszontól, így a szerződésszegés okán keresetet indított kárai megtérítésére. A károk számításakor az eladó választhatott volna a 75. és 76. cikk alkalmazása között, de az említett cikkek követelményeinek való megfelelés nem akadályozza meg a jogosultat, hogy kárait azok helyett a 74. cikk alapján érvényesítse, még akkor sem, ha a szerződés a felek között megszűnt. (A bíróság ebben az ügyben azt is kimondta, hogy amennyiben a kártérítést követelő szerződő fél rendszeresen hasonló ügyleteket köt, az irányadó ár alapján történő kárszámítás csak akkor kizárt, ha ez a fél valamelyik ilyen ügyletét határozza meg az irányadó ár mértékének.)

3. A konkrét kárszámítás

A fedezeti szerződés rendeltetése az egyik fél gazdasági érdekeinek a biztosítása a másik fél szerződésszegése esetére (Molnár, 2013:226). Ahhoz, hogy a kárt a fedezeti szerződés alapján számolhassuk, három feltételnek kell megfelelni. Ezeket vezeti be az alábbi jogeset.

Egy C-vitaminra vonatkozó adásvételi ügyben¹⁰ egy német vevő szerződést kötött az eladó kínai vállalattal. A vevő kérelmére a szállítást a szerződésben foglalt időponthoz képest elhalasztották. Azonban röviddel a szállítás esedékessége előtt az eladó a piaci áremelkedésre hivatkozva magasabb ellenszolgáltatási igénnyel lépett

⁹ Austria 28 April 2000 Supreme Court (*Jewellery case*)
<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000428a3.html>

¹⁰ PRC: CIETAC Vitamin-C case 18.08.1997 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970818c1.html>

elő. A vevő a magasabb ár megfizetését elutasította, ezért az eladó egyáltalán nem szállított árut a részére. Két nappal később a vevő *elállt a szerződéstől*, és a termék mennyiségének felére fedezeti vételt eszközölt egy hongkongi vállalattal. Az eladó kifogásolta, hogy az említett fedezeti szerződés nem észszerű időben kötött, hiszen annak abban az időpontban lett volna helye, amikor ő a magasabb áráigényével előlépett. Állítása szerint az észszerű mód kritériuma is sérült azzal, hogy a vevő a fedezeti szerződés tárgyát jelentő termékeket nem közvetlenül Kínából, hanem két közvetítő vállalatot is igénybe véve Hongkongból vásárolta. Az eladó az említett érvekre alapozva azt állította, hogy a termék piaci árváltozásának mértékéből származó, szerződéskötéskor előre látható kár mértéke alacsonyabb, mint a vevő által ilyen formában megkötött új szerződés következtében előállott árkülönbözet. Az eladó tehát azzal érvelt, hogy a magas árkülönbség a vevő észszerőtlen eljárásának következménye. A bíróság az eladó állításaira válaszolva kiemelte, hogy bizonyos esetekben a közvetítővállalatok igénybevétele észszerű lehet, így közreműködésük a tárgyalat ügyben sem kifogásolható. A fedezeti szerződés megkötésének időpontjára vonatkozó észrevétellel kapcsolatban a bíróság annak észszerű időben és módon történt megkötését állapította meg, hiszen véleménye szerint a mérvadó időpont a szerződéstől való elállás pillanata, nem pedig a vevő által közölt magasabb áráigény megismerésének ideje.

(1) A szerződés megszűnése

A vizsgált jogesetben is láthatjuk, hogy a 75. cikk csak akkor érvényesülhet, ha a felek között a szerződés megszűnt (*a vevő elállt a szerződéstől és... fedezeti vételt eszközölt*). A szerződéstől való elállás előfeltételezi azt, hogy az egyik félnek joga van élni a szerződés megszüntetésének lehetőségével, amelyre alapot a 49., a 73. és a 61. cikkekben találunk (Huber & Mullis, 2007:284). A 75. cikk angol és magyar szövege – ellentétben a némettel¹¹ – egyértelművé teszi, hogy fedezeti szerződés-ként csak olyan új ügyleteket vehetünk figyelembe, amelyek az eredeti szerződés megszüntetése után kötöttek (Pilz, 2008:404). A jogosult fél azonban nem köteles a megkötött fedezeti szerződést az eredeti szerződés kötelezettjének bemutatni

¹¹ Art. 75 [Schadensberechnung bei Vertragsaufhebung und Deckungsgeschäft] Ist der Vertrag aufgehoben und hat der Käufer einen Deckungskauf oder der Verkäufer einen Deckungsverkauf in angemessener Weise und innerhalb eines angemessenen Zeitraums nach der Aufhebung vorgenommen, so kann die Partei, die Schadenersatz verlangt, den Unterschied zwischen dem im Vertrag vereinbarten Preis und dem Preis des Deckungskaufs oder des Deckungsverkaufs sowie jeden weiteren Schadenersatz nach Artikel 74 verlangen.

vagy vele bármilyen módon megállapodni.¹² Kiemelendő azon általános elv is, hogy a félnek a szerződés megszüntetéséről kötelezően tájékoztatnia kell a másik felet. Amennyiben ezt a kötelezettségét elmulasztja, úgy a bíróság adott esetben nem fog kártérítést megítélni, vagy annak mértékét mérsékli.¹³

Egy a tájékoztatási kötelezettség hiányos teljesítéséről szóló ügyben¹⁴ egy holland és egy angol vállalat kötött egymással tizenkét Rijn Blend nevű kőolajkeverék adásvételére vonatkozó szerződést. A szerződést bizonyos ideig az abban foglaltak szerint teljesítették, majd a vevő észlelte, hogy a szállított kőolaj nem megfelelő minőségű. A vevő tájékoztatta az eladót, hogy a következő szállítmányt már nem fogja átvenni, mert annak magas higanytartalma miatt a termék feldolgozása és eladása lehetetlen volna. Öt nappal később a vevő újból tájékoztatta az eladót, hogy felfüggeszti az átvételt a probléma megoldásáig. A problémát azonban nem oldották meg, így a vevő elállt a szerződéstől. Az eladó a terméket – alacsonyabb áron – harmadik fél részére értékesítette, majd keresetet indított a vevővel szemben a különbözet megtérítésére. Az ügy fő kérdése a szerződéstől való elállás jogossága, ebből következően pedig a kártérítés alóli mentesülés volt, melyet a jogalkalmazó igennel válaszolt meg. A bíróság azonban annak ellenére, hogy a vevőnek a termék rosszabb minőségére hivatkozva joga volt elállni a szerződéstől – hiszen az eladó előre láthatta a termék későbbi felhasználásának módját, továbbá a szerződéses ár egy rosszabb minőségű termékért magasabb volt az észszerűnél –, a vevőt mégis kártérítésre kötelezte, mert az nem tájékoztatta megfelelően az eladót a szerződéstől való elállásáról.

Habár az említett követelmény általánosan elvárt, az mégsem szükséges, ha a másik fél komolyan és kifejezetten megtagadta a teljesítést. Erre láthatunk példát abban az ügyben,¹⁵ amelyben az eladó három darab építkezéshez szükséges felszerelés adásvételére vonatkozó szerződést kötött a vevővel, amelyből utóbbi csupán egyet vásárolt meg és szállított el. Az eladó figyelmeztette a vevőt, hogy amennyiben az a kitűzött határidőn belül nem fizeti ki és nem szállítja el a megrendelt termékeket, úgy a vevő választása alapján kártérítési igénnyel fog élni vagy el fog állni a szerződéstől. A vevő a szerződéstől való elállást *választotta*, mire az eladó az árukat harmadik fél részére – alacsonyabb áron – értékesítette, majd felhívta az alperest a különbözet

¹² Uo.

¹³ Russian Federation: 406/1998 06.06.2000 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000606r1.html>
A bíróság az ítéletben arra mutatott rá, hogy a fennálló körülmények mellett az eladó a szerződéskötéskor nem láthatta előre, hogy a vevő profitvesztesége eléri majd a szerződéses ár 150 százalékát, így a kártérítés mértékét a kár előreláthatóságának arányában, 110 százalékban határozta meg.

¹⁴ The Netherlands: Nederlands Arbitratie Instituut Case No. 2319 15.10.2002 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021015n1.html>

¹⁵ Austria Oberlandesgericht Graz 5 R 93/04t <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040729a3.html>

megtérítésére. A bíróság helyt adott a felperes keresetének, és az alperest a különbözet megtérítésére kötelezte. Az ügyben a bíróság kimondta, hogy amiért az eladó a vevő részére választási lehetőséget engedett, a további elállásra vonatkozó nyilatkozat megtétele már nem szükséges a 75. cikk előfeltételeinek megvalósításához. Erre láthattunk példát abban a jogesetben,¹⁶ amikor az eladó telefonon tájékoztatta a vevőt arról, hogy a szerződést biztosan nem fogja teljesíteni. A bíróság szerint ez a cselekedet a vevőt feljogosította volna a fedezeti szerződés megkötésére akkor is, ha az eredeti szerződéstől kifejezett nyilatkozattal nem áll el. Egy ilyen esetben a szerződésszegő fél ugyanis nem méltó a védelemre. Ez a kivétel azonban nem vonatkozik a lehetetlenülés esetére, amely nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a szerződésszegő fél azonos mértékben értelmetlen lesz a védelemre, mint az a személy, aki bár tudna teljesíteni, de azt mégis megtagadja (Huber & Mullis, 2007:283). A szerződés teljesítését megtagadó félnek ugyanis számolnia kell azzal a lehetőséggel, hogy a kárt szenvedett fél az ő teljesítésmegtagadására fedezeti szerződés kötésével fog reagálni. Nem volna tehát összhangban a jóhiszeműség követelményével, ha ragaszkodnánk egy pusztán formalitáshoz, amelyet a kárt szenvedett félnek kötelessége megtenni, mielőtt megkötné a fedezeti szerződést (Huber & Mullis, 2007:284). Természetesen a szerződés megszüntetésére ebben az esetben is szükség lesz, amelyet ekkor implicit módon a fedezeti szerződésre alapozott kárigény bejelentése fog képezni.

Az említett esetre láthatunk példát abban a jogesetben,¹⁷ amelyben egy angol és egy német vállalat Kínából származó nyersanyag adásvételére kötött szerződést. A vevőhöz a szállítmány azonban sohasem érkezett meg, hiszen azt az eladó sem kapta meg kínai partnerétől. A történekről való bizonyosságszerzés után a vevő fedezeti szerződést kötött és keresetet indított az eladóval szemben a különbözet megtérítésére. A bíróság megállapította, hogy a vevő jogosult kárait a 75. cikk alapján számítani annak ellenére, hogy az ügyben a szerződéstől való kifejezett elállás nem történt meg. A bíróság úgy indokolta döntését, hogy az elállás kifejezett közlése szükségtelen volt, hiszen az eladó egyértelműen megtagadta a teljesítést, és a közléshez való ragaszkodás ekkor a jóhiszeműség követelményébe ütközne. A közlés nélkülözhető, amennyiben a szerződéstől való elállás lehetséges, és bizonyos, hogy a másik fél a szerződéses kötelezettségének nem fog eleget tenni abban az időpontban, amikor a fedezeti szerződés megkötött. Az ügyben azt láthatjuk, hogy törekvés

¹⁶ Germany 13 January 1999 Appellate Court Bamberg (*Fabric case*) <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990113g1.html>

¹⁷ Germany 28 February 1997 Appellate Court Hamburg <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970228g1.html>

mutatkozott arra, hogy a fedezeti szerződés szabályai szerint történjen meg a kárszámítás annak ellenére, hogy az elállásra csak az új szerződés megkötése után került sor. Azonban az irányadó szabály megtartása melletti érv lehet, hogy az elállási nyilatkozat az a jognyilatkozat, amely lezárja a felek közötti jogok és kötelezettségek szerződés szerinti teljesítésének időszakát és megnyitja a lehetőséget a károsult fél számára, hogy a szerződés célját más partnerrel együttműködve érje el.¹⁸

(2) Az észszerű mód követelménye

A 75. cikk második követelménye, hogy a fedezeti ügyletet megkötő jogosult a termékeket észszerű módon szerezz be/adja el. Az új szerződésnek így a megszűnőhöz képest – az árat leszámítva – lényegében egyforma vagy mindenesetre összehasonlítható feltételekkel kell rendelkeznie, mindazonáltal a szerződéses megállapodás teljes azonossága nem szükséges (Pilz, 2008:405). Nem követelmény tehát, hogy a fedezeti szerződés feltételei pontosan megegyezzenek az eredeti szerződésével, azonban a kárszámításkor figyelembe kell venni a fennálló különbségeket (Sándor & Vékás, 2005:444). A fedezeti szerződésben megállapított árnak észszerűnek kell lennie, természetesen figyelemmel az eset összes körülményeire. Szabály szerint a fedezeti szerződés megkötésének idején az adott piacon irányadó ár adhat körülbelüli eligazítást (Pilz, 2008:405). Biztosan nem elfogadható az az eset, amikor a jogosult, kényszerítő ok nélkül, dömpingáron ad el vagy túlzott áron vásárol, mely ügyleteinek megkötése után az eredeti szerződéshez képest megjelenő árkülönbséget a 75. cikk alapján a kötelezettel kívánja megtéríttetni (Pilz, 2008:404). Ahhoz, hogy a jogosult a fedezeti szerződés alapján számíthassa kárát, az új szerződés megkötésének végbe kell mennie, de a szerződés teljesítésének nem. Az új megállapodásban foglalt terméknek meg kell felelnie annak a célnak, hogy kielégítse a fél azon teljesítési érdekét, amely a korábbi szerződésszegés következtében megsérült. Az új szerződést harmadik személlyel kell megkötni (Fischer, 2008:107). Nem minősül fedezeti szerződésnek, ha például később a vevő maga állítja elő a szükséges terméket, ilyen esetben a fél a termelés költségeit a 74. cikk alapján térítheti meg.

Amennyiben a jogosult rendszeresen kereskedik az adott áru fajtával (*rolling stock*), nehézséget okozhat annak megállapítása, hogy az eredeti szerződés megszűnése után megkötött számos szerződés közül melyik az, amelyet fedezeti ügyletnek

¹⁸ CISG Advisory Council: Opinion No. 6. 2.3.3.

értékelhetünk. A bizonyítás terhe ilyen esetben is a jogosulton van, hiszen általános elv, hogy a jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el,¹⁹ így számára észszerű lehet megragadni azt a módot, amikor a lehető legkevesebb bizonytalanságot kell tisztázni. A fedezeti szerződés alapján történő kárszámítás azért előnyös, mert ebben az esetben csak azt kell a jogosultnak bizonyítania, hogy az eredeti szerződésben és a később megkötött fedezeti szerződésben megállapított ellenszolgáltatás között számára hátrányos különbség van (illetve adott esetben igazolnia kell a fedezeti szerződés észszerű módon és időben való megkötését). Emellett mentesül a piaci ár bizonyításának nehézsége alól is (Sándor & Vékás, 2005:439). Amennyiben a jogosult ilyen ügyletet nem kötött, és ebből következően a fedezeti szerződés szabályai által nyújtott egyszerűbb bizonyítással nem élhet, a vagyonában beállott értékcsökkenését a CISG 74. vagy 76. cikke alapján követelheti. Ekkor azonban szükséges, hogy elszenvedett kárát a bizonyosság szükséges fokával igazolni tudja, ezzel pedig vállalja, hogy a könyveinek bemutatása mellett adott esetben üzleti kapcsolataira, szerződő partnereire, egyéb ügyleteire is fényt derít.²⁰

Nyomós bizonyíték lehet a konkrét szerződés fedezeti jellegének azonosításánál, ha a jogosult még annak megkötése előtt jelzi, hogy az adott ügylettel az eredeti szerződésben megjelenő teljesítési érdekét kívánja helyettesíteni. A „first purchase after the avoidance” szabálya alapján, az előbb említett jelzés hiányában, fedezeti szerződésnek az eredeti szerződéstől való elállás után megkötött első olyan megállapodást tekinthetjük, amely a termék mennyisége és egyéb jellemzői tekintetében az eredeti szerződés tartalmának megfelel vagy ahhoz igazodik, így annak helyettesítésére alkalmas (Huber & Mullis, 2007:288). Fedezeti szerződés akkor jön létre, ha az eredeti szerződés megszűnése nélkül azt nem kötötték volna meg, és az utóbbi szerződés teljesítése biztosítja az eredeti szerződésben foglalt szükséges termékmennyiséget (Pilz, 2008:406).

Összességében megállapíthatjuk, hogy a fedezeti szerződésnek a megszűnt szerződés célját kell helyettesítenie. Ez azonban sokszor okozhat nehézséget olyan jogosult esetében, aki ugyanarra a termékre köt rendszeresen szerződést. Az ilyen esetekre alkalmazandó „first purchase after avoidance” szabály értelmében, ha a jogosult eláll az eredeti szerződéstől, a cél megvalósítására alkalmas első szerződést kell fedezeti szerződésnek tekinteni. Az elv azonban visszaélésekre adhat lehetőséget, hiszen az erre az esetre is irányadó észszerű mód és idő követelménye nem

¹⁹ Ez az általános jogelv jelenik meg például a Pp. 265. §-ban is.

²⁰ CISG Advisory Council: Op. No. 6. 1.2.2.

az elállásra, hanem a fedezeti szerződés megkötésének időpontjára vonatkozik, így amennyiben a jogosult fél az elállással vár ki, cselekménye nem ellentétes az Egyezmény szövegével.²¹ Az azonosítás követelménye annak megakadályozására szolgál, hogy a jogosult a legdrágább/legolcsóbb ügyletével helyettesítse az eredeti szerződés termékmennyiségét, és e szerződését nevezze meg fedezeti ügyletnek. Az elv alapján így nem számítható a kár a 75. cikk alapján, ha a helyettesítésre jogosult fél ugyan számos szerződést köt a megszűnt eredeti szerződés tárgyával megegyező termékekre, de egyetlen olyan későbbi ügyletet sem tud megnevezni, amely minden kétséget kizáróan az eredeti szerződéssel elérni kívánt cél megvalósítására jött létre (Pilz, 2008:406). Az azonosítás követelményéhez tartozik az a megállapítás is, hogy amennyiben nem áll rendelkezésre olyan adat, amely korlátozott teljesítési/szállítási képességre vagy egyéb különös körülményre utal, az ilyen esetekben abból kell kiindulni, hogy feltehetően az új szerződés akkor is megkötöttet volna, ha az eredeti szerződés nem szűnt volna meg, azt teljesítették volna. Ekkor az eset csak mennyiségi csökkenésként értékelhető, és a kárt a 74. cikk alapján lehet megtéríteni (Pilz, 2008:406). A fedezeti ügyletnek észszerű módon észszerű körülmények mentén kell köttetnie. Az ennek megállapítására szolgáló teszt azt a kérdést teszi fel, hogy egy átlagos üzletember a jogosult helyzetében megkötötte volna-e a szerződést.

Egy ügyben²² az eladó fél nyomtatógépeket adott el partnerének, aki az ár egy részét nem fizette ki. Az eladó két évig próbálkozott az összeg behajtásával, majd végül elállt a szerződéstől, és a nyomtatógépek visszaszolgáltatását követelte. A visszaszolgáltatás után azokat újból eladta, de a vevőnek nem térítette vissza a megfizetett vételárrészt a gépek amortizációjára hivatkozva. Az eladó a szerződéses ár és a fedezeti szerződésben foglalt ár különbözetét, továbbá annak törvényes kamatait követelte. A vevő ellenkérelmében a vételár visszafizetésére támasztott igényt. A vevő kérte, hogy a bíróság foglaljon állást abban a kérdésben, hogy fennáll-e a 75. cikk által megkövetelt észszerű mód és észszerű idő követelménye. A vevő azt állította, hogy az újonnan kötött adásvétel nem felel meg az észszerű mód követelményének, hiszen az új vételár nem érte el a piaci árat. Az eladó azzal védekezett, hogy az ár a tárgyalások ideje alatt csökkent 30 százalékkal. A bíróság a jogtudományban általánosan elfogadott álláspontot hívta fel annak vizsgálatára, hogy az eladó kellő gondossággal járt-e el, és kimondta, hogy az észszerű mód nem állapítható meg csupán a piaci ár vizsgálatával. Az észszerűség vizsgálatakor figyelembe kell venni az

²¹ CISG Advisory Council: Op. No. 6. 2.3.4.

²² Slovenija: Visje sodisce v Mariboru (Maribor High Court) VSM sklep I Cpg 243/2010 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/101021sv.html>

eladó szubjektív (a piacról kialakított ismereteit, üzleti kapcsolatait, hazai és külföldi piaci megjelenését) és objektív sajátosságait (miszerint a terméket különleges iparág korlátozott piacára, avagy általános fogyasztásra szánja-e).

Amint a jogesetből is kitűnik, a jogosultnak meg kell próbálnia olyan feltételekkel megkötni az új szerződést, mint amelyeket a régi tartalmazott, a fedezeti szerződés azonban annak ellenére észszerűnek minősülhet, hogy azt nem a lehető legalacsonyabb/legmagasabb áron kötötték meg. Bizonyos termékek piaci ára szezonálisan változhat, ezért az ellenérték megfelelőségének vizsgálatánál fontos szempont a fedezeti szerződéskötés időpontjának megválasztása (Vékás, 2016:252). A jogosult azonban nem köteles részletes piackutatást folytatni, mindösszesen csak észszerű lépéseket kell tennie azért, hogy a legkedvezőbb árat megismerje (Huber & Mullis, 2007:286). A jogosult nem feltétlenül képes arra, hogy az új szerződést a piacon látható legalacsonyabb/legmagasabb áron kösse meg, a kézenfekvő lehetőségeket azonban legalábbis számításba kell vennie. Amennyiben a több beérkezett árajánlat ellenére egy alacsonyabb/magasabb ár nem elérhető, a szerződés tartalma szerinti tényleges árat észszerűnek tekinthetjük (Pilz, 2008:407). Amennyiben azonban a fedezeti ügyletet nem észszerű módon kötötték meg, a 75. cikk alapján történő kárszámítás nem lehetséges, a jogosult a kárát a 74. vagy a 76. cikk alapján követelheti.

(3) Az észszerű idő követelménye

Fedezeti szerződésnek az olyan új ügyleteket tekintjük, amelyek olyan szoros időbeni kapcsolatot mutatnak a megszűnt eredeti szerződéssel, hogy azok helyébe léphetnek.²³ A jogosultnak a fedezeti szerződését az eredeti szerződés megszüntetése után észszerű időn belül kell megkötnie. Az észszerű idő terjedelme több tényezőtől függhet, így az adott termék, illetve a piac sajátosságaitól, a megszűnt szerződés jellegzetességeitől, illetve attól a megfontolási időtől, amely az adott helyzetben a jogosult döntéséhez szükséges. Lényeges megemlíteni azonban, hogy az előbb felsorolt időtényezők befolyása az észszerű idő tartamára a fogalmat nem tágíthatja ki annyira, hogy ez alapot adhasson a jogosultnak a kötelezettet terhelő spekulációra (Pilz, 2008:405). Az időnek olyannak kell lennie, amely ezt nem teszi lehetővé, hiszen a szabály célja részben éppen az, hogy megakadályozza a jogosultnak a kötele-

²³ Australia 12 October 2001 Supreme Court of Queensland, Court of Appeal (*Downs Investments v Perwaja Steel*) <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/011012a2.html>

zett kárára történő esetleges spekulációját (Huber & Mullis, 2007:286). Természetesen ügyenként változik az idő, amely az adott esetben észszerűnek számít.

Példaként szolgálhat az előbb leírtakra a jogeset, amelyben az ausztrál fél fémhulladékot adott el malajziai partnerének, aki a szerződés alapján köteles lett volna akkreditív nyitására, ezt azonban mégis elmulasztotta.²⁴ Ezen cselekedete a bíróság megítélése szerint alapvető szerződésszegés volt, melynek alapján a jogosult joggal állhatott el a szerződéstől. A vevő egyébként arra próbált meg hivatkozni, hogy kötelességének azért nem tett eleget, mert a vállalat vezetése időközben megváltozott. Ezt az érvet mint lehetséges kimentési okot a bíróság elutasította azzal, hogy ennek a ténynek harmadik személyre nincs kihatása. Az eladó azon ügyletét, amellyel két hónapon belül értékesítette az eredeti szerződés tárgyát képező fémhulladékot, a bíróság fedezeti szerződésként értékelte, és megállapította, hogy a termékek két hónapon belüli eladása észszerű időn belül történt. Az észszerű idővel kapcsolatban a bíróság indokolása számos fontos megállapítást tesz. A bíróság a szerződéskötés észszerű idejét két aspektusban is vizsgálta: észszerű időn belül kötötte-e meg a fél a szerződést és észszerű konkrét időpontban kötötte-e meg azt (ez a nézet nagyon közel áll az észszerű mód követelményéhez, hiszen ezen utóbbi kritérium arra vonatkozik, hogy abban az időpontban, amikor a szerződés megkötött, egy gondosan eljáró fél kötött volna-e szerződést). Az előreláthatóság meglétét vagy hiányát mindig a szerződéskötés időpontjában ismert körülmények tükrében kell vizsgálni. A 74. cikk tisztán rögzíti az objektív és a szubjektív teszt közötti különbséget, amikor meghatározza, hogy a felelősség azon múlik, hogy a szerződésszegő fél előre látta vagy láthatta-e a kárt azon tények fényében, amelyeket ismert vagy ismernie kellett. A bíróság a döntés meghozatalakor utalt az Egyezmény joggyakorlatára azzal, amikor elállás kapcsán figyelembe vett számos, a 75. cikk alapján megszületett korábbi döntést, amelyek tisztázták, hogy szükség van a szerződéstől való elállásra egy fedezeti szerződés megkötéséhez. Továbbá abban az esetben is, amikor arra hivatkozott, hogy fedezeti szerződés megkötése észszerű időn belül kell, hogy megtörténjen, és a korábbi döntések irányt mutatnak abban a kérdésben, hogy egy fedezeti szerződés kétség esetén észszerű időben kötött-e. Ezzel kapcsolatban azt a további megállapítást tette, hogy az időmennyiség, amely a jogosult rendelkezésére állhat, nem megegyező minden esetben, hanem ezt az ügy körülményei alapján kell mérlegelni.

²⁴ Australia 12 October 2001 Supreme Court of Queensland, Court of Appeal (*Downs Investments v Perwaja Steel*) <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/011012a2.html>

II. Az előreláthatósági elv kapcsolata a 75. és a 76. cikkel és az elv alkalmazhatatlanságának cáfolata

A kérdés vizsgálatakor kiindulópontként tekinthetünk arra az általánosan elfogadott elvre, hogy a 75. és a 76. cikkek esetében az előreláthatóság kérdése nem jut szerephez, mivel egy észszerű fedezeti szerződés megkötése a nemteljesítés esetére mindig előre látható; a termékek árának változékonysága pedig a szabad piac egyik legfontosabb sajátossága, így nem lehet kérdéses az, hogy a felek előre számolhattak-e ezzel a jelenséggel. Azonban, amint arról már korábban is volt szó, a Bécsi Vételi Egyezmény szabályainak alkalmazásával eljáró bíróságok számos esetben nem következtetéseket abban a kérdésben, hogy az előreláthatóság nem vizsgálandó a fedezeti szerződés és a piaci ár szabálya esetében.

A bíróságok esetleges következtelenségein túlmenően is elmondható azonban az, hogy az előbb megfogalmazott észszerű elv nem teljesen merev, hiszen több olyan alaposan megindokolt jogesettel is találkozhatunk, amelyek esetében az elvvel ellentétes döntés született olyan módon, hogy az ítéletet hozó bíróság alátámasztotta az előreláthatósági klauzula konkrét esetben való alkalmazásának szükségességét. Egy nagyon összetett ügyben az merült fel kérdésként, hogy a jelentős áremelkedésre hivatkozva a szerződést megszegő eladónak előre kell-e látnia azt a kárt, hogy az áremelkedésre hivatkozó nemteljesítése következményeként szerződéses vevőjének egyéb partnerei fedezeti szerződéseket fognak kötni a tovább értékesítendő, de le nem szállított áru pótlására, és a különbözetet a megszegett szerződés vevői pozícióban lévő félre fogják áthárítani. A bíróság a kérdést igenlően válaszolta meg.²⁵ Nem érvényesült az elv abban a jogesetben²⁶ sem, amelyben egy lengyel és egy német vállalat kokszt adásvételére kötött szerződést. A felek fél éven keresztül eleget tettek szerződéses kötelezettségeiknek, majd az eladó, a szerződés megkötése utáni jelentős és gyors piaci áremelkedésre hivatkozva, megtagadta a termék szerződésben foglalt áron való további szállítását. A vevő ekkor elállt a szerződéstől, és pert indított kárai megtérítése iránt, amely, állítása szerint, a le nem szállított fűtőanyag értéke volt saját szerződéstől való elállásának napjától számítva. Az eladó fél azt ál-

²⁵ Skoda Kovarny v. B. van Dijk Jr. Staalhandelmaatschappij B.V.; 1 March 2006 <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/wais/db/cases2/060301n1.html>

²⁶ Poland Supreme Court V CSK 63/08 T.K.M.E GmbH v. P.K. S.A. 9 October 2008 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/081009pl.html>; Az ügy később újból a lengyel Legfelső Bíróság elé került, ekkorra azonban a kifogásolt jogkérdés már eltér az imént tárgyalattól. Lásd: Poland Supreme Court V CSK 91/11 T.K.M.E GmbH v. P.K. S.A. 08.02.2012 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/120208pl.html>

lította, hogy nem számolhatott az áremelkedés mértékével, és így sem a veszteséget, sem annak mértékét nem láthatta előre, ezért állítása szerint a 74. cikkben foglalt előreláthatóság hiánya felmenti őt a kártérítési felelősség alól. A bíróság tehát azzal a kérdéssel szembesült, hogy az adott ügyben vizsgálható-e a kár előreláthatósága. A Legfelső Bíróság hangsúlyozta, hogy a 74. cikk értelmében a szerződésszegés következtében fizetendő kártérítésnek az előreláthatóság mértéke korlátot szab, függetlenül attól, hogy a kárszámítás absztrakt vagy konkrét módszere alkalmazandó-e. A bíróság ezzel azt mondta ki, hogy az ügyben a 75. és a 76. cikk alapján számított kártérítésnek korlátját képezheti a 74. cikkben foglalt előreláthatósági szabály. Az ügyben az előreláthatóság a kocsz nemzetközi piaci árváltozására vonatkozott, a bíróság az árképződés előreláthatóságának megbecsüléséhez szakértő kirendelését tartotta szükségesnek.

A bíróság tehát az ügyben megdöntötte az előreláthatósági klauzula alkalmazhatatlanságát felállító elvet, és vizsgálta az előreláthatóság kérdését egy a 76. cikk alapján megítélendő esetben. Az elvtől való eltérésre a piaci ár változásának kiemelkedő mértéke adott alapot, tehát véleményem szerint valószínűleg elmondható, hogy amennyiben a változás mértéke a szokásosan megszokottól (azaz az elvárhatóan előre láthatótól) lényegesen nem tér el, akkor a bíróság továbbra sem fogja vizsgálni az előreláthatóságot, azonban amikor a lényeges eltérés megvalósul, a vizsgálat szükségszerű lehet. Amennyiben tehát valamelyik fél valószínűsíti, hogy a piaci ár változása olyan mértékű volt, amellyel már észszerűen nem lehetett számolnia, úgy a bíróság mérlegelheti, hogy vizsgálati körébe vonja-e az előreláthatóság kérdését. Amennyiben ez az első mérlegelés annak a megállapításával zárul, hogy a piaci ár változása olyan mértékű, amely meghaladja a felektől elvárható észszerű előreláthatóságot, határozni kell abban a kérdésben, hogy hol húzódik a határ az észszerűen előre látható piaci árváltozás és az észszerűen már nem előre látható változás között. Ugyanez a kérdés merült fel egy már korábban bemutatott jogesetben,²⁷ ahol a bíróság megállapította, hogy az eredeti és a fedezeti szerződés megkötése között eltelt időszakban bekövetkező áremelkedés előre látható volt. A bíróság elfogadta a vevőnek a megszegett szerződés és a fedezeti szerződés közötti árkülönbözetből fakadó kárra vonatkozó követelését, arra az évrre alapozva, miszerint a szerződések és számlák bizonyították a fedezeti szerződés létrejöttét, továbbá a szerződés megkötése utáni piaci áremelkedést (melynek mértéke arányos a két szerződés ellenértékének különbözetével) az eladó előre láthatta volna.

²⁷ PRC: CIETAC Vitamin-C case 18.08.1997 <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970818c1.html>

A hivatkozott jogesetek indokolásaiból arra következtethetünk, hogy a bíróság ezekben az ügyekben nem vette adottnak, hanem annak ellenére vizsgálta az előreláthatóságot, hogy a kárt a 75. vagy a 76. cikk alapján számolták. A vizsgálat tényéből pedig *contrario* arra a következtetésre juthatunk, hogy amennyiben az ár-emelkedés nem lett volna előre látható, úgy a bíróság nem ítélte volna meg a kártérítést. A jogesetekből arra is következtethetünk, hogy a bevezetőben említett elvvel ellentétben mégis alkalmazhatjuk az előreláthatósági klauzulát azokban a különleges helyzetekben, amikor az ár a szerződés megkötése után szokatlanul megváltozik (Sándor & Vékás, 2005:446). Természetesen ezek az esetek erősen függnek a bíróság mérlegelésétől, hiszen a szokatlan megváltozás nem objektív mérce. Amint azt a fent idézett jogesetben²⁸ láthattuk, annak megállapítása, hogy az árváltozás mértéke előre látható-e, nem pusztán olyan jogkérdés, amelyet a bíróság feladata volna eldönteni. Ez sokkal inkább egy olyan ténykérdés, amely szakértő kirendelését igényli.

Az előreláthatósági szabály a magyar magánjogban is több alkalommal megjelenik. A magyar jogtudósok hangsúlyos többsége, egyezően a Bécsi Vételi Egyezményhez kötődő főszabállyal, úgy foglal állást, hogy az előreláthatósági klauzula a Ptk. 6:141. § kapcsán sem alkalmazható (Vékás, 2016:252). Az érvelés középpontjában az a gondolat áll, amely a tapadó kárra vonatkozó logikát rendeli alkalmazni a fedezeti szerződésre és minden annak megkötésével járó további következmény-kárra is, így a szerződésszegés következtében elmaradt vagyoni előnyre, illetve az egyéb károkra.²⁹ Maga a Ptk. indokolása is kimondja, hogy az előreláthatóság vizsgálata nem jut szerephez a fedezeti szerződés esetében,³⁰ a tapadó károk esetén a kötelezett a teljes kárt köteles megtéríteni (Fuglinszky, 2015:165). „A fedezeti ügylet lehetőségét és az ahhoz kapcsolódó kárszámítási szabályt tartalmazó Ptk. 6:141. §-a, miközben alkalmazni rendeli a kártérítés szabályait általában, mégis mint a jogosultat a fedezeti szerződésre kifejezetten felhatalmazó norma az előreláthatóság szempontjából kivételt jelent, vagyis azt nem kell alkalmazni a fedezeti szerződéshez kapcsolódóan érvényesített kárigényekre.”³¹

Ismert azonban olyan nézőpont, amely indokolatlannak tartja az előreláthatósági szabály kizárását a fedezeti szerződés tekintetében. Az érvelés elveti azt a meghatározó nézetet, amely a fedezeti szerződés megkötése kapcsán beálló kárt a szolgáltatás tárgyában bekövetkező kárnak tekinti, azt a következményt vonva maga után,

²⁸ Poland Supreme Court V CSK 63/08 T.K.M.E GmbH v. P.K. S.A. 9 October 2008.

²⁹ Például Vékás (2016:253) vagy A Polgári Törvénykönyv Általános Indokolása 7. c. 589.

³⁰ A Polgári Törvénykönyv Általános Indokolása 7. c. 589.

³¹ Szó szerinti idézet: Fuglinszky (2019:2).

hogy esetében az előreláthatóság kérdését nem lehet vizsgálni. A megközelítés a fedezeti eladás következtében beálló kárt már nem tapadó kárként (Csöndes, 2016:30), hanem elmaradt vagyoni előnyként, míg a fedezeti vétel esetében felmerülő veszteséget a jogosult vagyonában bekövetkezett egyéb kárként definiálja, lehetővé téve ezzel a korlát alkalmazását (Boronkay, 2015:278). Az imént kifejtett gondolatmenet tehát szembemegy az uralkodó véleménnyel, és az ellentétes elv alátámasztásaként megkísérli megdönteni az elvet, miszerint a fedezeti szerződés megkötése esetén biztosan a szolgáltatás tárgyában beállott kárról van szó, amely pedig mindig előre is látható.³² A kérdés végleges eldöntése, miszerint alkalmazható-e az előreláthatósági korlát fedezeti szerződés esetén, a jogalkalmazóra vár. Azt azonban leszögezhetjük, hogy az előreláthatósági klauzula azon célja, hogy nagyobb súlyt helyezve a felek tájékoztatási kötelezettségére, szerződő felek kockázatát a szerződéskötéskor előre látható károkra korlátozza (Sándor & Vékás, 2005:437), véleményem szerint a fedezeti szerződés esetében is helytálló. Nehéz azonban vitába szállni azzal az érveléssel, amely talán az uralkodó vélemény leglényegesebb alapkövét adja, hogy a szerződésszegő fél minden esetben biztosan előre láthatja, hogy a jogosult, a szerződésszegés esetén, fedezeti szerződést köthet. Ennek következménye azonban már korántsem világos, hiszen ennél a pontnál véleményem szerint már indokolt lehet annak vizsgálata, hogy a megkötött fedezeti szerződésben foglalt árat alakító tényezők előre láthatóak voltak-e. Végezetül érdemes lehet említést tenni arról, hogy az előreláthatósági szabály egy diszpozitív rendelkezés, amelyet a felek akár ki is zárhatnak. Ebben az esetben a kártérítési kötelezettség független lesz az előreláthatóságtól, és a szerződés megszűnése minden általa okozott kárt köteles lesz megtéríteni (Fuglinszky, 2015:167).

Összefoglalás

A fedezeti szerződésen alapuló kárszámítás feltételeit összefoglalva elmondhatjuk, hogy alkalmazásának elsődleges célja, hogy a jogosultnak a teljesítéshez fűződő jogos érdeke kielégítést nyerjen (Vékás, 2016:252), és az új szerződés a nemteljesítésből adódó károk megszüntetése végett kell, hogy létrejöjjön. A két szerződésnek időbeni és tárgyi összefüggésben kell állnia egymással, az új ügyletnek igazodnia kell a megszűnt szerződéshez. Az észszerűség kérdésében az objektív teszthez, a gondosan eljáró, elővigyázatos és körültekintő üzletember objektív mér-

³² A szerző a gondolatmenet kapcsán a véleményét megerősítő külföldi jogirodalmat idézi: Stoll & Gruber in Schlechtriem & Schwenzer (2005:776).

céjéhez igazodhatunk (Fischer, 2008:113). A 75. cikk alapján történő kárszámításhoz szükséges, hogy a jogosult az eredeti szerződéstől elálljon, illetve észszerű módon és időben fedezeti szerződést kössön. A cikk alapján az eredeti és a fedezeti ügylet különbözete adja meg a kártérítés összegét, amelyből azonban esetlegesen kimaradnak olyan veszteségek, amelyek ezzel a módszerrel nem foglalhatóak a kártérítésbe. A jogosult e további járulékos kárainak megtérítését a 74. cikk alapján igényelheti, ilyen lehet például a fedezeti szerződés megkötéséből származó raktározási vagy vizsgálati költség. Főszabály szerint a 75. cikk szerinti kárszámítás esetében az előreláthatósági klauzula nem alkalmazható, ez az elv azonban a bemutatott joggyakorlat és jogirodalom alapján felülírható lehet azokban az esetekben, amikor az ár a szerződés megkötése után szokatlanul és nagymértékben megváltozik.

Hivatkozások

- Boronkay M. (2014). A fedezeti szerződésen alapuló kárszámítás egyes kérdései. Szeged, *FORVM Acta Juridica et Politica*. 4(2), 71–83.
- Boronkay M. (2015). Kártérítés fedezeti szerződés alapján. *Magyar Jog*, 62(5), 274–282.
- Csöndes M. (2016). A Ptk. 6:143. § (2) bekezdésében foglalt előreláthatósági korlátról. *Polgári Jog*, 7–8.
- CISG Advisory Council Opinion No. 6., *Calculation of Damages under CISG Article 74* <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op6.html>
- CISG Advisory Council Opinion No.8, *Calculation of Damages under CISG Articles 75 and 76*, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/CISG-AC-op8.html>
- Fischer, R. (2008). *Vor- und Nachteile des Ausschlusses des UN-Kaufrechts aus Sicht des deutschen Exporteurs*. Verlag Dr. Kovac, Hamburg.
- Fuglinszky Á. (2015). *Kártérítési jog*. HVG-ORAC, Budapest.
- Fuglinszky Á. (2019). Az előreláthatósági klauzula értelmezésének újabb dilemmái, *Gazdaság és Jog*, 37(7–8), 1–7.
- Huber, P. & Mullis, A. (2007). *The CISG: A New Textbook for Students and Practitioners*. Sellier, Munich.
- Molnár A. (2013). A szerződésszegés általános szabályai. In: Petrik Ferenc: *Polgári jog: kötelmi jog: harmadik, negyedik, ötödik és hatodik rész az új Ptk. magyarázata VI/VI*. HVG-ORAC, Budapest.
- Pilz, B. (2008). *Internationales Kaufrecht* (2. kiadás). Verlag C.H. Beck, Hamburg.
- Sándor T. & Vékás L. (2005). *Nemzetközi Adásvétel*. HVG-ORAC, Budapest.
- Stoll, H., Gruber, G. & Schwenzer I. (2005). in Schlechtriem, P. & Schwenzer, I. (eds.). *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*., C. H. Beck, München.
- Szabó S. (2009). *A Bécsi Vételi Egyezmény mint nemzetközi Lingua Franca*, Doktori értekezés, PPKE, Budapest.
- Vékás L. (2016). *Szerződési Jog*. Eötvös Kiadó, Budapest.